

ním geniem vybudoval podnik, který dnes prací dalších generací rodiny rozšířen, jest z předních textilních podniků světových. Zvláště liberecké továrny firmy na vlněné zboží patří k největším textilním továrnám nejen Československa, nýbrž i celého světa. Vedle toho má firma veliké bavlnářské továrny ve Svárově a okolí a v Železném Brodě. Celkem zaměstnává nyní 5.000 dělníků. Publikace tato nemá významu jen pro firmu a její obchodní přátele, nýbrž jest i částečným příspěvkem k vyličení průmyslového vývoje našich zemí. Proto také na ni upozorňuji, ježto právě takovéto monografie jednotlivých vynikajících firem jsou cennými příspěvky pro vybudování celkového vědeckého popisu našeho národního hospodářství a jeho dějinného vývoje. Při oslavě pronesl šéf firmy pan Theodor Liebieg zajímavý a sympatický projev, v němž zdůraznil sociální funkce podnikatelovy, jež má pracovat pro blaho celku tím, že usiluje o co největší výrobu a stálý její vzrůst a rozmnožení, aby se poskytla pracovní příležitost co nejširším vrstvám obyvatelstva a zvláště dnes tak bojovalo proti nezaměstnanosti, základní příčině všeho sociálního zla. Hlasy tyto nejsou již dnes právě mezi velkopřmyslovými podnikateli ojedinelé. Je v tom symptom pro vývoj, v základech již Sombartem nastíněný: ve středověku jediným účelem hospodářské činnosti podnikatelovy bylo získati slušnou obživu pro sebe a svou rodinu. Kapitalismus odlučuje od osoby podnikatelovy jeho podnik, který se sám sobě stává účelem všeho hospodářského podnikání s tendencí stále se zvětšovati a rozšiřovati, při čemž podnikatel nyní slouží svému podniku. Postavití pak vedle toho a zároveň podnik též do služeb celého národního hospodářství, hlavně k rozmnožení výroby a tím i národního blahobytu, to jest snad zvýšenou fasí dalšího hospodářského vývoje.*)

Dr. Stanislav Režný.

JUC. Rudolf Wierer: Poměr Moravy k říši římsko-německé. Brno 1928. Publikace ze seminářů právnické fakulty Masarykovy university v Brně, svazek I. Nákladem právnické fakulty Masarykovy university s podporou ministerstva školství a národní osvěty, 8°, stran 39 + 1. Cena neudána. — V prvním díle své práce podává autor názory různých badatelů, kteří otázkou poměru Moravy k říši římsko-německé se zabývali. Proti vývodům Palackého, Koutného, Kalouska, Čelakovského a jiných, kteří uznávají, že tu určitý poměr závislosti byl, zejména po r. 1182, staví Bretholze s jeho »objevem« a ty, kteří s ním úplně aneb částečně v jeho názoru na poměr Moravy k říši římsko-německé souhlasili, jako Fischla. a konečně ty, kteří kriticky zdůvodnili neudržitelnost názorů Bretholzových, jako Kosse, na jehož kritice t. zv. »mocran et mocran« Wierer založil další své vývody (srov. o Kossově práci referát v tomto časopise roč. VIII., str. 247).

Druhý díl obsahuje vlastní práci. Autor, který je odpůrcem názoru, že Morava byla bezprostředně podrobena říši římsko-německé, provádí důkaz o svém přesvědčení tak, že připomíná okolnosti, které svědčí o tom, že Morava byla podřízena knížeti českému. Tak zejména okolnost, že údělná knížata moravská podržela si dědičné právo na stolec pražský, jest mu důkazem, že údělná knížata moravská zůstala v rodině panující dynastie české. Ovšem údělná knížata snažila se poměr závislosti na knížeti českém oslabiti a to se jim, tu více, tu méně, dařilo. Též vůči cizině jeví se říše českomoravská jako jeden celek a reprezentantem státu je kníže pražský. Zejména pak se jeví přímá moc knížete českého nad Moravou v založení biskupství olomouckého a v jeho osazování. Ani v rozsudku Barbarossově vydaném r. 1182 za sporu Bedřicha s Konrádem Ottou, kterým tomuto byla udělena Mo-

*) Podobné zajímavé monografické vyličení historie závodu napsal Dr. J. Kolářik do »Hospodářské politiky« (seš. 29/30) o firmě »Fröhlich a syn« ve Varnsdorfu k jejímu 100. výročí. Jiný jubilejní spis vyšel letos o Adamovských strojárnách. (Pozn. redaktora.)

rava, nevidí autor podklad k tvrzení, že Barbarossa mu udělil Moravu jako říšské léno s titulem markrabství říše řím.-německé. Své mínění odůvodňuje námitkami proti vládnoucímu mínění u velké většiny dějepisců. Namítá zejména, že listina o udělení titulu markrabského chybí naprosto a ani v pramenech není o ní zmínky. Těmito a podobnými námitkami v celé své práci snaží se autor odůvodnit svůj názor, že Morava nikdy bezprostředně k říši řím.-německé nenáležela.

Ke konci své práce zmiňuje se autor stručně o konsolidačních momentech Moravy a Čech, které sice s otázkou poměru Moravy k říši řím.-německé bezprostředně nesouvisí, které jsou však nezbytné k ilustraci poměrů, jak se vyvíjely mezi Moravou a Čechami.

Množství pramenů a literatury, které byly podkladem této práce, svědčí o opravdovém pochopení, se kterým se autor svého úkolu podjal. Okolnost, že tato práce vyšla ze semináře, je dokladem zájmu posluchačů a jejich snahy o vědeckém podání navržených temat. A v tomto směru je autorova práce skutečně zdařilá. Že profesorský sbor právnické fakulty Masarykovy university se rozhodl vydávat nejlepší seminární práce v samostatných publikacích nutno s radostí uvítati, neboť tím nejen se umožní přehled o publikovaných seminárních pracích, nýbrž i o práci v seminářích samých. —ma.

Dr. Karl Engliš: Zeitfragen. (Eine Reihe von Aufsätzen aus den »Lidové Noviny« in deutscher Übertragung). Rudolf M. Rohrer, Brno—Lipsko 1927.*) — Kniha obsahuje články, jež autor uveřejňoval v »Lidových Novinách«. Čtenář denních listů se na tyto články upamatuje a pokud jde o můj subjektivní dojem, musím přiznati, že obsah těchto článků na mne nyní působil větším dojmem a to proto, že v nich je obsaženo mnoho správného, což bylo potvrzeno vývojem doby. I když je těžko dáti systém denním událostem a článkům se k nim vztahujícím, přece spisovatel neopomenul ani toho a rozdělil statě s věcného hlediska na tyto oddíly: národní hospodářství — peníze, měna, úvěr — sociální politika — veřejné finance — různé.

Poválečné krise a hlavně hospodářská deprese vyvolaly ohlas po dřívější Dunajské říši. Mluvílo se tenkrát o hospodářské federaci Dunajských států. Otázka tato nikdy neusnula a byla záminkou jistých politických cílů. Autor správně uvádí, jak samostatnost politická s hospodářskou jde ruku v ruce a prohlašuje, že není možno vzdáti se suverenity z důvodů hospodářských. Nejen v otázce této, ale i v řadě dalších otázek daly pozdější okolnosti autorovi za pravdu. Byly časy, kdy se u nás mluvílo, že máme mnoho průmyslu a prohlašovalo se, že nebude možno tento průmysl udržeti. Autor tenkrát směle tvrdil, že máme sociální a hospodářský zájem na tom, aby náš průmysl byl udržen. Dnes se ovšem časy změnily a je velice příznačné, že autorovi dostalo se té cti, že pomohl uvésti náš průmysl opět do chodu, který může býti nazván konjunkturou. Umožnění této konjunktury: stabilisace úrokové míry t. j. ustálení poměru mezi kapitálem, a rentabilitou jeho. Jednalo se hlavně o to, aby trh kapitálový byl ožven pro případ, že nastane podnikání, které se opět dostaviti musí, jakmile bude zaručena rentabilita kapitálu. Okolnosti tyto nepodporují jenom podnikání, ale i spoření a tím zaručují tvoření kapitálu nového. Stabilsací úrokové míry zafato bylo do živého, neboť úrok stojí ve středu mezi kapitálem a spotřebitelem a jest podmínkou rovnováhy mezi oběma. Vysoký úrok, jak sám autor výslovně uvádí, působí špatně na produkci a působí vůbec protisociálně. Oživením domácího trhu peněžního je dána možnost odbourávati drahý úvěr cizí. Tak psal autor roku 1922 a šest roků potom stala se tato

*) (Poznámka redakce). Redakce ponechává referát o sbírce článků prof. Engliše až na německý její překlad a to proto, poněvadž pokládala za samozřejmé, že naši čtenáři článkům tímto věnovali již dříve pozornost. Zasluhou obětavého referenta dostává se nyní podrobného referátu o německém překladu sbírky a tím i referátu o obsahu vydání originálního.